

2. Buriy, Sergiy and Dmitro Matsekha. *Crisis management and management decisions – the problems of small businesses*. Khmelnytsky: LLC “Triada-M”, 2006. Print.
3. *Theory of crisis management at the enterprise*. Ed. Mariya Fedotova, and Anna Ryakhovskaya. Moscow: KNORUS, 2009. Print.
4. Sazonova Galina. *Crisis management and financial recovery*. Nizhniy Novgorod: Reg. tehn. Univ.- Nizhny Novgorod, 2000. Print.
5. Blank, Igor. *Manage financial stabilization of the enterprise*. Kiev: Nicka-Center, Elga, 2003. Print.
6. *Directory crisis manager*. Ed. Eduard Utkin. Moscow: Association of Authors and Publishers “TANDEM”, Publisher EKMOS, 1999. Print.
7. Pushkar, Aleksandr, Aleksandr Trided, and Andrey Kolos. *Crisis management : models, strategies, mechanisms*. Kharkov: LTD “Model of the Universe”, 2001. Print.
8. Ivaniuta, Svitlana. *Anti-crisis measures in the agricultural enterprises*. Poltava: PDAA, 2003. Print.

Рецензенти:

Саблук П.Т. – доктор економічних наук, професор, академік НААН України, радник при дирекції Національного наукового центру “Інститут аграрної економіки”;

Охріменко І.В. – доктор економічних наук, професор, декан факультету аграрного менеджменту Національного університету біоресурсів і природокористування.

УДК 338.432:339.9.012

ББК 65.9.013.2.4

Корженівська Н.Л.

**ЕКОНОМІЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ Й ФУНКЦІОНУВАННЯ
РИНКУ ЗЕРНА В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ
СВІТОГОСПОДАРСЬКИХ ЗВ'ЯЗКІВ УКРАЇНИ**

Подільський державний аграрно-технічний університет,
Міністерство аграрної політики і продовольства України,
кафедра економіки підприємств і соціально-
трудоуних відносин,
32300, м. Кам'янець-Подільський, вул. Шевченка, 13,
тел.: 0676993414,
e-mail: gusl@ukr.net

Анотація. Стаття спрямована на дослідження засад формування та функціонування ринку зерна в умовах глобалізації світогосподарських зв'язків. Метою є визначення теоретичних основ формування й функціонування зернового ринку й аналіз розуміння його суті з огляду на глобалізаційні зміни й світогосподарські зв'язки України. Для реалізації поставленої мети використовувалися такі методи дослідження, як монографічний (під час вивчення джерел наукової, економічної літератури, законодавчих документів); абстрактно-логічний (під час формулювання власного бачення проблеми, узагальнення вивчених теоретичних напрацювань науковців); системний (дав можливість послідовно розглянути економічні основи ринку зерна та показати їх адаптацію й трансформацію в умовах нових світогосподарських зв'язків). Результатом є теоретико-аналітичне вивчення необхідності системного дослідження основ ринку зерна як стратегічної культури, з огляду на його структуру, чинники впливу та регулювання, а також з урахуванням особливостей комплексного підходу до проблем, пов'язаних з механізмами формування та функціонування. Вищевикладене дозволяє сприяти проведенню подальших досліджень у напрямі оцінки функціонування ринку зерна та розробки практичних рекомендацій щодо розробки заходів економічної безпеки товаровиробників зерна в умовах ринкової глобалізації.

Ключові слова: глобалізація, економічна безпека, економічні основи, невизначеність, ризики, ринок зерна, світогосподарські зв'язки.

Annotation. The article aims to study the principles of formation and functioning of grain markets in a globalizing world economic ties. The aim is to determine the theoretical bases of formation and functioning of the grain market analysis and an understanding of its essence in view of globalization

and changes in world economic ties Ukraine. To achieve this goal used research methods such as monographic, abstract, logical, systematic method. The result is a theoretical and analytical study of the need for a systematic study of the foundations of the grain market as a key strategic culture, because of its structure, factors of influence and control, as well as taking into account the characteristics of an integrated approach to the problems related to the mechanisms of formation and functioning. The foregoing allows you to promote further research in the direction of the grain market functioning assessment and develop practical recommendations for the development of measures of economic security of grain producers in a market globalization.

Keywords: globalization, economic security, economic bases of, uncertainty, risks grain market, world economic tieses.

Вступ. Трансформація світового співтовариства в загальну, всеохоплюючу систему соціально-економічних, фінансових, політичних, техніко-технологічних, культурно-суспільних зв'язків і взаємовідносин зумовлює виникнення нових підходів до економічних основ формування й функціонування ринків продукції. Швидкі темпи розвитку такої трансформації потребують негайної реакції, оскільки зміни світогосподарських зв'язків беззаперечно впливають на розвиток економіки окремої країни. Особливої значимості набувають питання адаптації існуючих економічних положень у формуванні й функціонуванні ринку зерна до умов глобальної інтеграції, тому що важливість такої стратегічної продукції важко переоцінити. Населення світу постійно зростає, проблеми забезпечення продовольством набувають пріоритетності в умовах нерівномірної структури продуктивних сил і суспільного поділу праці. Тому особливо актуальним є науковий підхід у розв'язанні зазначених проблем у частині дослідження економічних основ формування й функціонування ринку зерна в умовах глобалізації.

Роботи багатьох учених-економістів присвячені проблемам підвищення ефективності зернового господарства, формуванню ринку зерна. Серед них О.Сторожук, П.Саблук, О.Шпичак, Л.Худолій, О.Бугуцький, Й.Пасхавер, М.Лобас, С.Бакай, В.Бойко, П.Гайдуцький, В.Протасов, Л.Оболенцева [2], З.Ніколаєва, О.Саковська [10], І.Пазій, М.Щур. Розвиток ринку зерна в умовах глобалізаційних економічних змін висвітлено в працях С.Поважного, Г.Єпішенкової, А.Нікітіної [1], І.Кузнецової, У.Квітинської [11], О.Могильного [9], В.Власова, С.Чмиря [13], В.Ганганова, О.Шпикуляка. Однак потребує подальшого вивчення питання функціонування товаровиробників зерна в умовах глобалізаційних ринкових змін світогосподарських зв'язків України.

Постановка завдання. Метою дослідження є визначення теоретичних основ формування і функціонування зернового ринку й аналіз розуміння його суті з огляду на глобалізаційні зміни та світогосподарські зв'язки України. Для реалізації поставленої мети використовувалися такі методи дослідження, як монографічний (під час вивчення джерел наукової, економічної літератури, законодавчих документів); абстрактно-логічний (при формулюванні власного бачення проблеми, узагальнення вивчених теоретичних напрацювань науковців); системний (дав можливість послідовно розглянути економічні основи ринку зерна й показати їх адаптацію й трансформацію в умовах нових світогосподарських зв'язків).

Результати. Глобалізація світової економіки є складною, багатовимірною й неоднозначною проблемою, тому з приводу встановлення її суті існує багато розбіжностей. Учені сходяться на думці, що глобалізація це – не лише нове кількісне визначення міри інтенсивності взаємозв'язків окремих країн та їх економік, а, головним чином, – нова якість таких зв'язків, коли формується фактично новий, глобальний рівень економічної глобалізації [1].

Розглядаючи питання формування й функціонування ринку зернових, слід зауважити, що чимало науковців, аграріїв, економістів вивчають його із часів надання Україні

статусу країни з ринковою економікою з огляду на інтеграцію країни у світову торговельну систему та вступ до Світової організації торгівлі. Однозначно можна стверджувати, що такі кроки змінили основи економіки виробництва зернових. Ключові, базові критерії та показники, звичайно, залишаються незмінними. Однак вони набули деякої трансформації у зв'язку зі змінами умов функціонування та збутової політики товаровиробників, з'явилися нові підходи до трактування самого поняття ринку зерна й основ його формування і розвитку.

Кон'юнктуру будь-якого ринку вивчають за допомогою показників, що дозволяють оцінити зміни, які відбуваються на ринку продукції, і визначити тенденції їх розвитку. Такі показники є універсальними для ринку будь-якої продукції та їх можна систематизувати залежно від рівня досліджень. У табл. 1 наведено основні показники кон'юнктури ринку.

Таблиця 1

Показники кон'юнктури ринку	
Параметри кон'юнктури	
Макроекономічні	Мікроекономічні
Валовий внутрішній продукт	Показники виробництва продукції
Валовий національний продукт	Перехідні запаси продукції
Індекси виробництва за галузями	Рівень інвестицій
Стан ринку праці	Обсяги реалізації
Стан капітальних вкладень	Обсяги експорту
Рівень цін та споживчий попит	Обсяги внутрішнього споживання
Внутрішній товарообіг	Обсяг капіталів
Зовнішній товарообіг	Динаміка цін
Обіг капіталів (грошова маса, курси валют, відсоток)	Показники економічної ефективності виробництва
Грошовий обіг	
Динаміка рівня оподаткування	
Динаміка рівня заборгованості	
Рівень інфляції	

Джерело: складено автором на основі [2, с.136].

Правове забезпечення основ формування та регулювання ринку зерна ґрунтується на Законі України “Про зерно та ринок зерна в Україні”, який визначає державну політику щодо розвитку ринку зерна як пріоритетного сектору економіки агропромислового комплексу України. Відповідно до ст. 1 п. 23, “ринок зерна – система товарно-грошових відносин, що виникають між його суб'єктами в процесі виробництва, зберігання, торгівлі та використання зерна на засадах вільної конкуренції, вільного вибору напрямів реалізації зерна та визначення цін, а також державного контролю за його якістю та зберіганням” [3]. Цим Законом визначено пріоритетність ринку зерна державою, а також розділом III намічено напрями державного регулювання ринку зерна.

Згідно із Законом України “Про захист економічної конкуренції”, ринок товару (товарний ринок) – це сфера обороту товару (взаємозамінних товарів), на який протягом певного часу й у межах певної території є попит і пропозиція [4].

У науковій літературі існує безліч підходів до визначення категорії “ринок”. Ю.В.Ніколенко дає визначення ринку у вузькому та широкому розумінні й подає поняття ринку як синтетичної категорії, за допомогою якої визначаються різноманітні за змістом і параметрами явища. Історично слово “ринок” характеризувало певне місце, де продавалися та купувалися товари”, таким чином ототожнюючи його із загальноживим поняттям “базар”. У широкому розумінні ринок означає певний спосіб організації економічного життя, типовими ознаками якого є: самостійність учасників економічного

процесу; комерційний характер їхньої взаємодії; суперництво (конкуренція) господарюючих суб'єктів; формування економічних пропорцій під впливом динаміки цін і конкурентної боротьби; ціни, що складаються на основі попиту та пропонування [5].

Центральне місце в ринкових відносинах належить ринку як механізму, інституту або інструменту взаємодії економічних суб'єктів за допомогою купівлі-продажу, попиту й пропозиції, конкуренції й ціноутворення [6].

З точки зору механізму координації різноманітної діяльності людей через систему цін описує ринок М.О.Ажнюк. Науковець зазначає, що ринок забезпечує зв'язок між виробництвом і споживанням, пропорційність процесу відтворення, збалансовує попит і пропозицію [7].

А.У.Уразов під ринком розуміє певне економічне середовище, де відбуваються певні економічні дії (купівля, продаж, інвестування, позика тощо), що здійснюються різними економічними особами (домогосподарствами, фірмами, державою та ін.) [8].

З огляду на зазначені трактування ринку, можемо говорити, що ринок являє собою економічну категорію, яка охоплює три головні складові: попит, пропозицію, конкуренцію, їх взаємозв'язок і взаємозалежність та економічні механізми регулювання.

Досліджувати основи ринку продукції потрібно системно, зважаючи на його структуру, чинники впливу та регулювання, а також з урахуванням особливостей комплексного підходу до проблем, пов'язаних з механізмами формування та функціонування.

На нашу думку, О.М.Могильний вдало підкреслює, що і ринковий, і державний механізми ефективні тоді, коли кожен виконує свої функції, доповнюючи один одного. Держава має стимулювати, чітко розуміти правила ринкової гри та виконувати свої завдання, такі як: цінова політика, оподаткування, бюджетна підтримка, кредитне забезпечення, митно-тарифне регулювання, сприяння розвитку страхування, гарантії уряду щодо інвестування зарубіжними установами тощо [9].

Таким чином, існує дві відмінних складові основ ринку: ринковий і державний механізми регулювання. Вважаємо рівнозначно вагомими обидва механізми, оскільки аграрне виробництво, до якого належить досліджуване нами зерновиробництво, неможливе без установаження системи пільг, преференцій за потреби державного потенціалізму, інтервенцій у стратегічно важливій галузі. Одночасно мають функціонувати вільна торгівля, конкуренція як основа ринкової економіки, яка дає змогу підтримувати достатній рівень якості продукту реалізації.

Ринку зерна притаманні свої особливості. Насамперед, не можна поширювати класичну монетарну теорію попиту та пропозиції на функціонування даного ринку, бо в ній попит розглядається виключно як "платоспроможна потреба". Але висновки, які робляться для промислових товарів-субститутів, є неправильними для ринку зерна, коефіцієнт еластичності якого близький до одиниці. Платоспроможний попит для зерна відіграє менш значиму роль, ніж інші детермінанти попиту, тому що незалежно від своїх доходів людина не може відмовитися від споживання їжі, замінивши її на інші товари та послуги. Тому зростання ціни на зерно не скорочує його споживання, а призводить до зростання витрат споживачів. З іншого боку, зниження ціни не веде до збільшення обсягів попиту на зерно, оскільки люди намагаються витратити гроші, що вивільняються, на інші промислові споживчі товари [10].

Основою сучасного ринку зерна є його виробництво в таких обсягах, які б забезпечували продовольчу безпеку держави й економічну безпеку товаровиробників. Особливо важливим це питання постало в умовах глобалізаційних змін і світогосподарських зв'язків нашої країни. Інтеграція у світове господарство, розвиток зовнішньоекономічних відносин та функціонування в умовах світової організації торгівлі потребують глибокого вивчення проблем функціонування товаровиробників зерна як відкритої системи в зовнішньому середовищі.

У зв'язку із швидкими темпами інтеграційних і глобалізаційних економічних процесів, формування основ функціонування ринку зерна має випереджати темпи виникнення загроз та небезпек, пов'язаних із виходом на зовнішні ринки.

Динамічність процесів виходу вітчизняних суб'єктів господарювання на зовнішні ринки була зумовлена великим асортиментом продукції агропромислового комплексу України, зокрема, позицій 1–24 товарної номенклатури зовнішньоекономічної діяльності. За даними Держкомстату України, питома вага експорту продукції цих товарних груп у вартості загального експорту країни становила майже 10% щорічно. Вагоме місце в експорті продукції агропромислового комплексу належить товарній групі 10 “Зернові культури”, частка якої в середньому становила 20%, займаючи протягом багатьох років перше місце серед товарних груп [11].

Міністерством аграрної політики та продовольства України разом з Національною академією аграрних наук України розроблено Програму “Зерно України–2015”, у якій намічено шляхи нарощування виробництва зерна, розкрито технологічні, економічні та нормативно-правові засади вирішення зернової проблеми [12]. Виконання завдань, визначених програмою, сприятиме підвищенню ролі нашої держави в забезпеченні світової продовольчої безпеки та дозволить окреслити напрями діяльності товаровиробників зерна, пошуку ними шляхів забезпечення економічної безпеки в умовах глобалізації та розширення світогосподарських зв'язків. Програмою окреслено аграрну політику щодо розвитку ринку зерна, цінової політики, страхування ризиків, систем і механізмів регулювання доходів товаровиробників, експортно-імпоротної політики та забезпечення продовольчої безпеки, заходів запобігання економічній небезпеці товаровиробників з боку зовнішніх і внутрішніх загроз національного ринку.

Вдало, на нашу думку, сформовано погрози та ланцюгову залежність процесів відтворення ринку О.В.Нікішиною (табл. 2).

Таблиця 2

Вплив зовнішніх погроз на розвиток зернового ринку України

№ п/п	Погрози	Ланцюговий вплив на відтворювальні процеси ринку
1	Неконтрольоване зростання експорту екологічно чистих українських зернових культур	1. Моновиробництво експортноорієнтованих культур. 2. Недостатність власної сировинної бази для підприємств переробної промисловості. 3. Імпорт сировини (зернових і насінневого матеріалу) і готової продукції (макаронні вироби, крупи тощо). 4. Підвищення собівартості переробної продукції, зниження її конкурентоспроможності, посилення імпортозалежності держави.
2	Домінування іноземних ТНК серед експортерів українського зерна	1. Посилення цінової залежності аграрного сектору від політики зерноекспортерів, що реалізують інтереси своїх держав. 2. Нерівнозначність експортних і світових цін українського зерна. 3. Переважаючі інвестиції в розвиток портової інфраструктури, занепад зернопереробного підкомплексу, деградація ґрунтів.
3	Неефективність державної підтримки в умовах обмежень СОТ	1. Неєфективна діяльність Аграрного фонду на зерновому ринку. 2. Неправильний вибір пріоритетів у межах фінансування заходів “жовтої скриньки”, недостатність фінансування “зелених” програм. 3. Непристосованість чинних методологічних засад державного регулювання до принципів СОТ.

Джерело: [13, с.57].

Новими умовами світогосподарських зв'язків і функціонуванням світових ринків продиктована необхідність під час формування національного ринку зерна виключно

увагу приділяти інформаційному й інформаційно-аналітичному забезпеченню економічної безпеки товаровиробників зерна. Вони, у свою чергу, є основою пропозиції під час створення ринку, а модель функціонування та розвитку виробників безпосередньо визначає соціально-економічний стан на мікро-, мезо- та макрорівнях. Інформаційно-аналітичне забезпечення, неупередженість і достовірність інформації дозволяють уникнути злочинних, протиправних дій, запобігти ризикам зовнішніх і внутрішніх загроз та втрати конкурентних позицій через несвоєчасність інформації, підготувати й провести заходи з метою недопущення можливих негативних впливів.

У посиленні використання необхідних інформаційних, облікових та аналітичних матеріалів доцільним є поглиблене застосування переваг роботи спеціалістів з управлінського обліку, які у сфері агроформувань мають брати участь у вирішенні завдань стратегічного й тактичного управління.

Ефективне використання комп'ютерних технологій для ведення управлінського обліку необхідно розглядати як складову частину загальної проблеми вдосконалення процесу управління підприємством і забезпечення його економічної безпеки. Поєднання обліково-аналітичної інформації та новітніх моделей її обробки й застосування в системі управління значно підвищить загальний рівень прийнятих рішень і дасть змогу налагодити виробничі процеси й дозволити функціонувати сільськогосподарським підприємствам з потужними результатами, що уможливить вихід на нові ринки збуту. Тому для оцінки та застосування бізнес-процесів товаровиробникам зерна доцільно використовувати реінженіринг як процес моделювання діяльності для отримання максимальних прибутків шляхом підвищення якості послуг, мотивації персоналу, зниження затрат завдяки впровадженню інформаційних технологій і повного задоволення запитів користувачів інформації.

Визначальний вплив на формування та функціонування ринку зерна також мають структура й ефективність економічних відносин у зернопродуктовому підкомплексі. Він включає технологію первинної та вторинної переробки, на відміну від інших видів сільськогосподарської продукції, зерно має кращі можливості щодо тривалого зберігання й транспортування.

Отже, назріває потреба прискореного розвитку такого організаційно-економічного механізму, за якого сільське господарство, переробні та агросервісні підприємства, торговельні організації на рівні груп господарств та адміністративних районів однаковою мірою були б зацікавлені в об'єднанні зусиль для організації скоординованого агропромислового виробництва, зорієнтованого на ринкові умови й високий загальний кінцевий результат [14].

Головними товаровиробниками зерна є великі сільськогосподарські підприємства, проте в сучасних умовах їх внутрігосподарська структура постійно змінюється. Виникають і функціонують асоціації, створюються кооперативи, що, у свою чергу, виявляється поштовхом для розвитку виробничої та соціальної інфраструктури, дії механізмів збереження трудового потенціалу села. Ураховуючи вплив трансформаційних змін, такий напрям розвитку є вкрай пріоритетним. Зернопродуктовий підкомплекс дає змогу розвиватися супутнім галузям, задіяним у складуванні, транспортуванні, переробці продукції. Налагоджена співпраця всіх ланок (забезпечення, виробництво, обслуговування), можливість виробництва підприємствами різних форм власності, сприяння з боку держави, функціонування раціонального ринку зерна можуть підвищити ефективність зернової галузі та зміцнити позиції товаровиробників у напрямі посилення їх економічної безпеки.

Однією з основ функціонування ринку зерна в умовах розширення світогосподарських зв'язків є науково-технічні розробки в напрямі селекції й насінництва, органічного зерновиробництва, біотехнологій з використанням сировинної бази зернових,

удосконалення раціонів годівлі тварин в напрямі оптимізації використання зернової групи з метою сприяння розвитку тваринництва. У цьому напрямі залишається актуальним удосконалення структури кормового зерна за виробничим і регіональним спрямуванням. Пріоритетним шляхом розвитку зернового господарства стає відновлення виробництва на зрошуваних землях та капіталовкладення й державні проекти в цьому спрямуванні.

Висновки. Узагальнення проведеного дослідження дає підстави зробити висновки щодо визначення теоретичних основ формування і функціонування зернового ринку й аналізу розуміння його сутності з огляду на глобалізаційні зміни та світогосподарські зв'язки України. З початком ринкової трансформації аграрного сектору в системі господарських відносин відбулися відчутні структурні зрушення. Значні коливання цін, розходження в кон'юнктурі з розвиненими країнами свідчать про відсутність усталеного ринкового ціноутворення на зернові та ринкових механізмів вирівнювання й регулювання цін. Такі процеси негативно позначаються як на діяльності товаровиробників, визначенні ринкової та соціальної інфраструктури, так і на формуванні купівельної спроможності населення.

Важливою умовою забезпечення стабільності зернового ринку має стати активне поєднання механізмів його державного та ринкового регулювання. Основою формування й функціонування сучасного ринку зерна є його виробництво в таких обсягах, які б забезпечували продовольчу безпеку держави й економічну безпеку товаровиробників. Організаційними напрямами регулювання ринку зерна повинні бути створення та розвиток його інфраструктури, формування нормативно-правової бази й інформаційно-аналітичного забезпечення.

Активізація відтворювальної функції зернового ринку в умовах трансформаційних змін в економіці та ринкової глобалізації зумовлює необхідність реформування діючого регуляторного механізму відповідно до пріоритетів національної зернової політики. Головними з них є підтримка виробництва доданої вартості товару, стимулювання експорту готових продуктів переробки зернової сировини за одночасного скорочення імпорту окремих культур, підтримання рівноваги міжсекторних товарних і фінансових балансів ринку, спрямування наукових розробок у напрямі розвитку біотехнологій, розширення площ зрошуваного землеробства, що є актуальним в умовах глобального потепління та зміни кліматичних умов, а також сприяння органічному зерновиробництву.

1. Поважний С. Ф. Державне управління національною економікою в умовах глобалізації / С. Ф. Поважний, Г. О. Спішенкова, А. А. Нікітіна // Збірник наукових праць Донецького державного університету управління. Серія "Державне управління". – 2010. – № 151. – С. 3–14.
2. Оболенцева Л. В. Кон'юнктурні дослідження галузевого ринку : підручник / Л. В. Оболенцева ; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х. : ХНАМГ, 2010. – 249 с.
3. Про зерно та ринок зерна в Україні: Закон України від 04.07.2002 р. № 37/IV (із змінами) // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 35. – С. 258.
4. Про захист економічної конкуренції : Закон України від 11.01.2001 р. № 2210-III (із змінами) // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 12. – С. 64.
5. Ніколенко Ю. В. Основи економічної теорії / Ю. В. Ніколенко. – К. : ЦНЛ, 2003. – 326 с.
6. Основи економічної теорії : підручник / [Шевченко Л. С., Грищенко О. А., Камінська Т. М. та ін.] ; за заг. ред. Л. С. Шевченко. – Х. : Право, 2008. – 448 с.
7. Ажнюк М. О. Основи економічної теорії : навч. посіб. / М. О. Ажнюк, О. С. Передрій. – К. : Знання, 2008. – 368 с.
8. Уразов А. У. Основи економічної теорії : навч. посіб. / А. У. Уразов, М. П. Поліщук, К. С. Солонінко. – Житомир, 2004. – 314 с.
9. Могильний О. М. Державне регулювання виробництва в період трансформації економіки / О. М. Могильний. – К. : ІАЕ УААН, 2002. – 430 с.

10. Саковська О. Економічні засади організації та функціонування регіонального ринку зерна [Електронний ресурс] / О. Саковська. – Режим доступу : http://sophus.at.ua/publ/2011_11_15_16_kampodilsk.section_5_2011_11_15_16/ekonomichni_zasadi_organizacij_ta_funkcionuvannja_regionalnogo_rinku_zerna/7-1-0-163.
11. Квітінська У. І. Формування зовнішньоторговельних відносин на ринку зерна в Україні [Електронний ресурс] / У. І. Квітінська. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/33_NIEK_2008/Economics/37199.doc.htm.
12. Програма “Зерно України – 2015”. – К. : ДІА, 2011. – 48 с.
13. Нікішина О. В. Стратегія розвитку державного ринку зерна в умовах глобалізаційних викликів // Матеріали IV міжнародної науково-практичної конференції “Проблеми формування нової економіки XXI століття”, 22–23 груд. 2011 р. : у 8 т. – Дніпропетровськ : Біла К. О., 2011. – Т. 2. – С. 57–59.
14. Чмирь С. М. Розвиток зернопродуктового підкомплексу в Україні : монографія / С. М. Чмирь. – К. : ННЦ “ІАЕ”, 2004. – С. 232.

References

1. Povajnij, S. “State of the national economy under globalization”. *Scientific Papers of Donetsk State University of Management Series “State Government”*) 151(2010): 3–14. Print.
2. Obolentseva, L. *Opportunistic market research industry*. Kharkiv: Kharkiv National Academy of Municipal Economy, 2010. Print.
3. “Law of Ukraine On Grain and Grain Market in Ukraine: from 04.07.2002, № 37/IV/ 258”. The Information of Verkhovna Rada Of Ukraine 35 (2002). Print.
4. “Law of Ukraine On protection of economic competition of 11.01.2001 № 2210-III”. The Information of Verkhovna Rada Of Ukraine 12 (2001).Print.
5. Nicolenco, Y. *Basic economic theory*. Kyiv: Center for Scientific Literature, 2003. Print.
6. Shevchenko, L., O.Gryshenko, and T. Kaminska. *Basic economic theory: for the Society*. Kharkiv: Right, 2008. Print.
7. Azhnyuk, M. *Basic economic theory : studies. guidances*. Kyiv: Knowledge, 2008. Print.
8. Urazov, A. *Basic economic theory : studies. guidances*. Zhytomyr: 2004. Print.
9. Mogilniy, A. *State regulation of production during the transformation of the economy*. Kyiv: Institute of Agriculatural Economics Ukrainian Academy of Agrarian Sciences, 2002. Print.
10. Sakovska A. “The economic principles of organization and operation of the regional grain market”. Web. <sophus.at.ua/publ/2011_11_15_16_kampodilsk/section_5_2011_11_15_16/ekonomichni_zasadi_organizacij_ta_funkcionuvannja_regionalnogo_rinku_zerna/ 15 November 2011>.
11. Kvitynska, U. “Formation of foreign vidosyn grain market in Ukraine”. Web. < http://www.rusnauka.com/33_NIEK_2008/Economics/37199.doc.htm. 18 July 2008>.
12. Program “The Grain of Ukraine – 2015”, Kiev: DIA, 2011. Print.
13. Nikishina, A. “The development strategy of the state of the grain market in terms of Global Challenges”. *IV International Scientific and Practical Conference “Problems of the New Economy XXI century”* 2 (2011): 57–59. Print.
14. Chmyr, S. *Development of food grains pidkympleksu in Ukraine*. Kyiv: Educational and Scientific Center “Institute of Agrarian Economics”, 2004. Print.

Рецензенти:

Волощук К.Б. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки підприємств і соціально-трудових відносин Подільського державного аграрно-технічного університету;

Кушнір Л.А. – кандидат економічних наук, доцент Подільського державного аграрно-технічного університету ННІБІФ.